

Till arbetspensionsanstalterna

ÅTERSTÅENDE TID OCH LÖN FÖR ÅTERSTÅENDE TID

Regeringen har avlåtit en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för arbetstagare och vissa lagar som har samband med den (RP 216/88).

Enligt förslaget skall dagpenningdagar enligt sjukförsäkringslagen samt sådana dagar för vilka motsvarande ersättning på grund av arbetsoförmåga utbetalats enligt någon annan lag lämnas obeaktade vid bestämmande av huruvida återstående tid skall räknas till godo i pensionen - på samma sätt som arbetslöshetsdagar och studieleidighet i detta nu lämnas obeaktade. Ändringen skall genomföras så, att behövliga stadganden intas i 6 § 3 mom. APL, och på motsvarande sätt även i 7 § KAPL och 12 § SjPL. Stadgandena skall genom hänvisningsstadganden också tillämpas på företagarnas pensionslagar. Avsikten är att ändringarna också införs i den offentliga sektorns pensionssystem.

Vidare föreslås en ändring av det sätt på vilket pensionen för den återstående tiden beräknas. Utgångspunkten skall vara, att återstående tid i regel ansluts till en anställning som fortgått minst sex månader. Om den återstående tiden hänför sig till en anställning som fortgått kortare tid än sex månader, skall lönen för den återstående tiden räknas som det vägd medeltalet av anställningstiderna och de pensionsgrundande lönerna för de anställningar som fortgått under den tvåårsperiod som föregått pensionsfallet. För beräkning av lönen beaktas högst 12 månader anställningstid retroaktivt före pensionsfallet.

Det föreslås att räknesättet för lönen för den återstående tiden ändras i KAPL, så att även arbete som omfattas av APL under vissa förutsättningar beaktas vid beräkning av lönen. Vidare föreslås att LFÖPL ändras så, att den arbetsinkomst som utgör grunden för pensionen för den återstående tiden i regel skall bestämmas utgående från arbetsinkomsterna för de fyra år som föregått pensionsfallet. FÖPL skall enligt förslaget ändras så, att

LA/Outi Lehmus

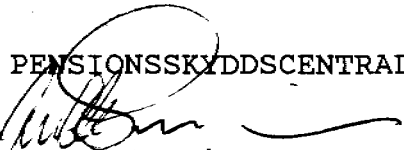
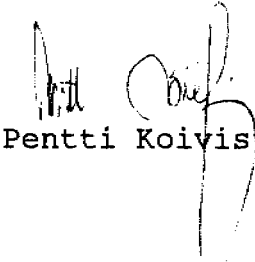
15.11.1988

företagarens verksamhet under vissa förutsättningar indelas i perioder, vilket innebär att den pensionsgrundande arbetsinkomsten även till den del den utgör grund för pension för återstående tid skall bestämmas utgående från den arbetsinkomst som fastställts för den sista perioden.

I propositionen föreslås ytterligare att regeln för beräkning av arbetslöshetstillägg ändras. Efter ändringen skall arbetslöshetstillägget beräknas utgående från den faktiska arbetslöshetstiden i sådana fall, då arbetstagaren har tagit emot deltidarbete eller då han har en förkortad arbetsdag.

Lagarna avses träda i kraft 1.1.1989.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Antti Suominen
Pentti Koivistoinen

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar
om ändring av lagen om pension för arbetstagare och vissa lagar
som har samband med den**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av de stadganden i lagarna om arbetspension för den privata sektorn som gäller tiden mellan pensionsfallet och uppnåendet av pensionsåldern, dvs. den s.k. återstående tiden, samt beräkning av pension för nämnda tid.

Enligt lagförslaget skall dagpenningsdagar som avses i sjukförsäkringslagen samt dagar för vilka motsvarande ersättning enligt annan lag utbetalts på grundval av arbetsförmåga lämnas obeaktade när rätten till återstående tid fastställs, i enlighet med vad som för närvarande gäller i fråga om arbetslöshetsdagar och studieledighet.

Utgångspunkten för ändringen av de stadganden i lagen om pension för arbetstagare som gäller beräkning av pension för återstående tid är att denna tid i allmänhet skall räknas såsom till pension berättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som fortgått minst sex månader. Om återstående tid beaktas på grundval av kortare tid, skall pension som fastställs för nämnda tid enligt förslaget uträknas separat på grundval av medeltalet av de tider, under vilka arbetsförhållandena fortgått inom en tid av ungefär två år, och de pensionsgrundande lönerna. Det föreslås att stadgande-

na om beräkning av lön på basis av återstående tid skall ändras i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, så att även arbete som omfattas av lagen om pension för arbetstagare under vissa förutsättningar beaktas vid beräkningen av nämnda lön. Det föreslås även att lagen om pension för lantbruksföretagare ändras så att den pensionsgrundande arbetsinkomsten på basis av återstående tid normalt bestäms på grundval av arbetsinkomsterna för de fyra år som närmast föregått pensionsfallet. Det föreslås att lagen om pension för företagare ändras så att företagarens verksamhet under vissa förutsättningar indelas i olika perioder, varvid den pensionsgrundande arbetsinkomsten även på basis av återstående tid bestäms på grundval av de arbetsinkomster som fastställts för den sista perioden.

I propositionen föreslås ytterligare att regeln för beräkning av arbetslöshetsstillägg ändras så att tillägget beräknas på grundval av den faktiska arbetslöshetstiden när arbetstagaren har tagit emot deltidsarbete eller har förkortad arbetsdag.

De föreslagna ändringarna avses träda i kraft vid ingången av 1989.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	2. Lag om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ...	13
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3	3. Lag om ändring av 6 c och 8 §§ lagen om pension för lantbruksföretagare	14
1.1. Bevarande av ett pensionsskydd med full effekt	3	4. Lag om ändring av 7 § lagen om pension för företagare	14
1.2. Hur pensionen bestäms	4	5. Lag om ändring av 12 och 16 b §§ lagen om sjömanspensioner	15
1.2.1. Gällande lagstiftning	4		
1.2.2. Ändringsförslag som gäller fastställande av pension	5		
1.3. Arbetslöshetstillägg	7		
2. Ärendets beredning	8		
3. Propositionens ekonomiska verkningar	8		
DETALJMOTIVERING	8		
1. Motivering till lagförslagen	8	BILAGA	17
1.1. Lagen om pension för arbetstagare	8	Parallelltexter	17
1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	9	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	17
1.3. Lagen om pension för lantbruksföretagare	10	2. Lag om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ...	20
1.4. Lagen om pension för företagare	10	3. Lag om ändring av 6 c och 8 §§ lagen om pension för lantbruksföretagare	23
1.5. Lagen om sjömanspensioner	10	4. Lag om ändring av 7 § lagen om pension för företagare	24
2. Ikraftträdande	10	5. Lag om ändring av 12 och 16 b §§ lagen om sjömanspensioner	24
LAGTEXTER	11		
1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	11		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Bevarande av ett pensionsskydd med full effekt

Arbetspensionens funktion är att garantera att den utkomstnivå som uppnåtts i arbetslivet bibehålls i skälig mån under pensionstiden. I enlighet med detta bestäms pensionen på grundval av den tid arbetstagaren varit i arbete och den lön han erhållit. I händelse av arbetsoförmåga tryggas pensionsnivån genom att även tiden mellan arbetsoförmågans inträde och uppnåendet av pensionsåldern, dvs. den s.k. återstående tiden, räknas som likvärdig med tiden i arbete. För att invalidpension skall kunna beviljas såsom pension med full effekt, omfattande återstående tid, förutsätts att arbetsoförmågan har inträtt medan arbetsförhållandet pågått, eller att inte alltför lång tid — i allmänhet inte över ett år — har förflutit sedan det sista arbetsförhållandet upphörde. Under nämnda förutsättningar anses arbetstagaren fortfarande omfattas av arbetspensionsskyddet, trots att arbetsförhållandet har upphört. I annat fall förblir pensionen ett fribrev, vilket innebär att endast den faktiska tiden i arbete räknas såsom till pension berättigande tid. Även individuell förtidspension, arbetslöshetspension och familjepension beräknas på samma sätt som invalidpension.

Enligt 6 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61, nedan APL) skall de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet i enlighet med lagen om studieledighet (273/79) samt de dagar för vilka arbetstagaren har fått dagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) inte beaktas vid beräkandet av den efterkarenstid av ett år eller 360 dagar som avses ovan. Dessutom bibehåller en kvinnlig arbetstagare rätten till återstående tid under högst 9 års tid, om hon under hela tiden har haft ett barn som är yngre än 3 år.

Enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62, nedan

KAPL) skall den lön som motsvarar återstående tid beaktas, om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, under 540 dagar i arbete som avses i nämnda lag, förtjänat minst 10 328 mark (uttryckt enligt 1988 års nivå). I övrigt är stadgandena om beräkning av efterkarenstid till innehållet desamma som i APL. Enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69, nedan LFöPL), lagen om pension för företagare (468/69, nedan FöPL) och lagen om sjömanspensioner (72/56) samt i den offentliga sektorns pensionssystem beaktas återstående tid såsom till pension berättigande tid på samma grunder som enligt APL.

Efterkarenstiden beräknas med en dags exakthet, inklusive även sådana dagar för vilka arbetstagaren med stöd av sjukförsäkringslagen erhållit dagpenning på grund av arbetsoförmåga. I vissa exceptionella fall kan detta leda till att pensionsfallet inträffar så långt efter arbetsförhållandets upphörande att den tid som återstår till pensionsåldern inte kan räknas såsom till pension berättigande tid när pensionen fastställs. I fråga om invalidpensioner har det inte förekommit problem, emedan arbetsoförmågan i allmänhet anses ha inträtt redan när dagpenning börjat utbetalas med stöd av sjukförsäkringslagen. När arbetslöshetspension fastställs anses arbetstagaren däremot i allmänhet ha blivit arbetslös den dag för vilken han första gången under de i lagen nämnda 60 senaste veckorna erhöll arbetslöshetsdagpenning. Det kan således hända att arbetslöshetspensionen förblir en fribrevspension på grund av att arbetstagaren, till följd av en period av arbetsoförmåga som infallit efter arbetsförhållandets slut, har dröjt med att anmäla sig som arbetslös arbetssökande på Arbetskraftsbyrån.

För att dessa situationer skall kunna undvikas föreslås att även dylika dagar av arbetsoförmåga, vilka utgör hinder för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning och för vilka arbetstagaren har fått dagpenning med stöd av sjukförsäkringslagen, skall lämnas obeaktade när ef-

terkarenstiden beräknas. Detsamma skall gälla i fråga om sådana dagar för vilka dagpenning skulle ha betalats, om arbetstagaren inte hade fått motsvarande ersättning enligt någon annan lag, t.ex. lagen om olycksfallsförsäkringar eller trafikförsäkringslagen, och som är primär i förhållande till dagpenningen, och det därvid inte har blivit kvar något att betala i form av dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

Å andra sidan är det inte nödvändigt, eller ens administrativt ändamålsenligt med beaktande av också ekonomiska aspekter, att alla dylika ersättningsdagar utreds i fråga om varje pensionsansökan. För att bevara ett pensionskydd med full effekt skulle det räcka om ovan avsedda dagars antal under de två senaste åren omedelbart före pensionsfallet beaktades vid beräkandet av efterkarenstiden. För att utreda detta föreslås att pensionsansökningsblanketten kompletteras med en anteckning om de dagpenningar eller motsvarande ersättningar som arbetstagaren har fått.

Även om utgångspunkten är att nämnda dagar skall lämnas obeaktade när arbetstagaren i allmänhet i sin pensionsansökan meddelat pensionsanstalten vilka ersättningar han fått, är avsikten inte att hindra pensionsanstalten att självmant utreda antalet sådana dagar. Pensionsanstalten skall tvärtom utreda om arbetstagaren har fått dagpenning eller annan motsvarande ersättning, om det t.ex. ur pensionsansökningshandlingarna eller på annat sätt framgår att det finns anledning till det.

Enligt förslaget skall ändringen genomföras genom att behövliga stadganden fogas till 6 § 3 mom. APL. Det föreslås att motsvarande stadganden införs även i 7 § KAPL och i 12 § lagen om sjömanspensioner. Reglerna skall med stöd av hänvisningsstadganden även tillämpas inom företagarnas pensionskyddssystem. Emedan individuell förtidspension, arbetslöshetspension och familjepension bestäms på samma sätt som invalidpension skall den föreslagna ändringen även gälla dessa pensionsformer. Avsikten är att de föreslagna ändringarna skall genomföras även inom den offentliga sektorns pensionskyddssystem.

1.2. Hur pensionen bestäms

1.2.1. Gällande lagstiftning

En arbetstagares arbetshistoria omfattar i många fall flera olika arbetsförhållanden och företagaverksamheter. Pensionen ökar på grundval av varje enskild tjänstgöring i arbets- eller anställningsförhållande eller verksamhet som företagare. Arbetsförhållandena kan även ha omfattats av flera olika arbetspensionslagar. Rätten till invalidpension bestäms i allmänhet på grundval av den pensionslag som sist gällt ifrågavarande förvärvsarbetare. På grundval av detta sista arbetsförhållande räknas i regel även den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid.

Enligt gällande 6 § 3 mom. APL ansluts återstående tid till arbetsförhållande eller företagaverksamhet som pågått minst fyra månader. Om arbetstagaren under efterkarenstiden inte har haft ett enda minst fyra månader långt arbetsförhållande eller en minst fyra månader lång period som företagare anses återstående tid utgöra till pension berättigande tid även på grundval av arbetsförhållande som pågått mindre än fyra månader, t.o.m. en månad.

Har arbetstagare emellertid i arbete som lyder under KAPL förtjänat i 7 § 1 mom. nämnt markbelopp efter avslutad tjänstgöring i arbetsförhållande som avses i APL, bestäms rätten till lön på basis av återstående tid enligt KAPL. Återstående tid beaktas på grundval av två eller flera arbetsförhållanden eller företagaverksamheter som pågått parallellt, om arbetstagarens eller företagarens tjänstgöring som upphört under efterkarenstiden har pågått parallellt under en period om fyra månader.

När det gäller att fastställa pension på basis av återstående tid bestäms den pensionsgrundande lönen och arbetsinkomsten på olika sätt enligt olika pensionslagar. Enligt APL är den pensionsgrundande lönen på basis av återstående tid densamma som den pensionsgrundande lönen i det sista arbetsförhållandet, till vilket återstående tid ansluter sig. Pensionen bestäms således som om arbetstagaren hade fortsatt i sitt sista arbetsförhållande ända till pensionsåldern. Pension på basis av återstående tid kan grunda sig på ett arbetsförhållande som pågått minst en månad.

Enligt KAPL bestäms lön på basis av återstående tid på grundval av de genomsnittliga

inkomsterna för de år under vilka de uppburna inkomsterna varit minst 10 328 mark (år 1988). Inkomster som erhållits efter början av den sjukdom som har lett till invaliditet beaktas inte. För att pensionsskyddet inte skall försämrars på grund av arbetslöshetsdagar skall då den genomsnittliga förtjänsten räknas ut inte beaktas den tid för vilken arbetstagaren har fått arbetslöshetsdagpenning, om det är fråga om tiden före början av kalenderåret innan pensionsfallet inträffats.

Enligt LFöPL och FöPL bestäms den pensionsgrundande arbetsinkomsten för företagare för återstående tid som ett genomsnitt av de arbetsinkomster som fastställts för honom för den sista företagarperioden.

1.2.2. Ändringsförslag som gäller fastställande av pension

I olika sammanhang har det kommit fram att stadgandena om återstående tid inte alltid fungerar ändamålsenligt med tanke på målsättningen för pensionsskyddet. I pensionsskydd som grundar sig på korta arbetsförhållanden — enligt APL ett arbetsförhållande som pågått en månad — kan det även slumpmässigt förekomma betydande variationer i förhållande till arbetstagarens stabiliserade förtjänstnivå. Det i KAPL samt i LFöPL och FöPL stadgade schablonmässiga sättet att beräkna lön och arbetsinkomst på basis av återstående tid utgående från den genomsnittliga inkomsten kan på motsvarande sätt i vissa fall leda till ett resultat som inte står i överensstämmelse med målsättningen för pensionsskyddet. Emedan pension på basis av återstående tid i hög grad inverkar på pensionsskyddet, särskilt när det gäller yngre pensionstagare, kan detta inte anses vara ändamålsenligt.

För att en bättre överensstämmelse mellan å ena sidan pensionsskyddet på basis av återstående tid och å andra sidan arbetstagarens förtjänstnivå före pensionsfallet skall fås till stånd bör slumpmässigheten i det pensionskydd som grundar sig på kortvariga arbetsförhållanden som avses i APL slopas. Detta kunde ske genom att för det första ansluta återstående tid till arbetsförhållande som fortgått minst sex månader, således längre tid än den som gäller för närvarande, varvid den pensionsgrundande lön som bestäms för återstående tid kan anses bättre motsvara arbetsta-

garens stabiliserade förtjänstnivå. Om återstående tid å andra sidan skall anslutas till arbetsförhållande som är kortvarigare än det nyss nämnda, skall pension på basis av återstående tid enligt lagförslaget bestämmas separat på grundval av flera arbetsförhållanden som pågått före pensionsfallet. Den pension som intjänats under den tid arbetsförhållandet pågått skall dock enligt förslaget bestämmas i enlighet med gällande stadganden.

För att få fram en pensionsgrund som bättre skulle motsvara arbetstagarens stabiliserade förtjänstnivå i de fall då återstående tid ansluter sig till ett arbetsförhållande som pågått kortare tid än sex månader, föreslås att det vägda medeltalet av tiderna för arbetsförhållanden som berörs av APL och som pågått under en granskningsperiod som normalt omfattar de två sista åren omedelbart före pensionsfallet samt av de pensionsgrundande lönerna skall beräknas så att därvid beaktas högst 12 fulla månader i arbetsförhållande, räknat bakåt från pensionsfallet. Om arbetstagaren har stått i två eller flera parallella arbetsförhållanden under granskningsperioden, skall den parallella tjänstgöringen beaktas genom att de pensionsgrundande lönerna för dessa arbetsförhållanden sammanräknas.

Det föreslås att ovan beskrivna ändringar införs i 6 och 7 §§ APL.

När pension bestäms enligt KAPL skall lön på basis av återstående tid fastställas på grundval av den genomsnittliga inkomsten för arbeten som omfattas av nämnda lag, beräknad utgående från de år då inkomsterna överstigit 10 328 mark (år 1988). Detta schematiska räknesätt beaktar inte de situationer i vilka arbetstagaren under de år som skall beaktas vid uträkandet av de genomsnittliga inkomsterna även har stått i arbetsförhållanden som berörs av APL. Inkomster som berörs av KAPL och skall beaktas vid uträkande av återstående tid fördelas med andra ord jämnt över hela året, oberoende av under hur lång tid inkomsterna har förtjänats. I dessa situationer blir lönen på basis av återstående tid enligt KAPL lägre än arbetstagarens faktiska inkomstnivå.

För att förhindra att pensionsskyddet försämrars bör även arbete som omfattas av APL beaktas när den genomsnittliga inkomsten beräknas enligt KAPL. Detta skulle enklast kunna genomföras genom sammanräkning av inkomster för arbeten som berörs av APL och inkomster som omfattas av KAPL och som

förtjänats under de år för vilka de i sistnämnda lag angivna genomsnittliga inkomsterna beräknas när lön på basis av återstående tid beaktas i pensionen endast enligt KAPL.

Under de år som beaktas vid uträkandet av ovan nämnda genomsnittliga inkomster kan arbetstagaren vid sidan av arbete som omfattas av KAPL även samtidigt ha varit i annat förvärsarbete som inte omfattas av APL. Betydelsen av dessa övriga förvärsarbeten är dock liten jämfört med arbeten som omfattas av APL. I allmänhet är det frågan om lantbruksföretagarverksamhet som är av bestående karaktär och så parallell med verksamhet som avses i KAPL att återstående tid beaktas även enligt LFöPL när pensionen fastställs. Den föreslagna ändringen gäller således endast beaktande av arbete som omfattas av APL. Enligt förslaget skall en ändring som gäller detta införas i 7 § 1 mom. KAPL.

Den ålderspension som enligt LFöPL och FöPL beräknas på grundval av den genomsnittliga inkomsten för tiden som företagare bör anses dels stå i rätt förhållande till de försäkringspremier företagaren erlagt, dels motsvara värdet av företagarens egen arbetsinsats. Det schematiska sätt på vilket pensionen bestäms kan dock leda till snedvridningar i fråga om invalidpension och familjepension, för vilka återstående tid har en avsevärd inverkan på pensionskyddet. Om pensionsfallet inträffar före ålderspensionsåldern, inverkar de under företagarens verksamhets tidigaste skede erhållna eventuellt lägre arbetsinkomsterna med större tyngd på pensionsbeloppet. När det gäller företagare som höjt sin arbetsinkomst blir invalidpensionen eller familjepensionen efter honom i dessa situationer alltid lägre än den pension han skulle ha erhållit om han hade fortsatt sin företagareverksamhet ända till pensionsåldern. Med tanke på målsättningen för arbetspensionskyddet kan detta inte anses vara ändamålsenligt. För att pensionens belopp inom företagarpensionssystemen även i dessa situationer bättre än för närvarande skall motsvara den förtjänstnivå som företagaren uppnått före pensionsfallet, bör stadgandena om bestämmande av arbetsinkomst ändras så att förändringar i arbetsinkomsten får större betydelse när pension för tid som återstår till pensionsåldern fastställs. Därvid bör dock båda pensionssystemens särdrag beaktas.

Med stöd av vad som nu har anförts föreslås att stadgandena i LFöPL om beräkning av

pensionsgrundande förvärsinkomst ändras så att den förvärsinkomst som läggs till grund för pension på basis av återstående tid bestäms på annat sätt än den förvärsinkomst som läggs till grund för pension som intjänats under företagareverksamheten. Enligt förslaget skall detta genomföras så att den förvärsinkomst som ligger till grund för pension på basis av återstående tid i allmänhet bestäms som ett medeltal av förvärsinkomsterna för de fyra åren närmast före pensionsfallet. Härvid blir förändringar i förvärsinkomsten, i enlighet med målsättningen för arbetspensionskyddet, bättre beaktade även i fråga om pensionsbeloppet.

En i invalidpension som beviljas när företagaren närmar sig pensionsåldern och som bestäms på grundval av genomsnittlig förvärsinkomst kan i allmänhet i likhet med ålderspensionen anses bättre motsvara hans arbetshistoria och värdet av hans arbetsinsats. Å andra sidan kan det hända att företagaren i takt med stigande ålder har varit tvungen att inskränka sin företagareverksamhet till den grad att den förvärsinkomst som fastställs för honom har minskats. Emedan det i många fall blivit lättare att förutse pensioneringen sedan det flexibla pensionssystemet har trätt i kraft är det också möjligt att man utan fog försöker ändra förvärsinkomsterna med tanke på pensioneringen. Bl.a. av dessa skäl är det befogat att i fråga om äldre personer stegvis förlänga den period som gäller vid bestämmande av förvärsinkomst som ligger till grund för pension på basis av återstående tid från fyra år till högst åtta år. Om pensionsfallet inträffar då lantbruksföretagaren har fyllt 53 år bör förvärsinkomsten således bestämmas på grundval av förvärsinkomsterna för de fem föregående åren, och när pensionsfallet inträffar efter uppnådd 56 års ålder bör förvärsinkomsten motsvara medeltalet av förvärsinkomsterna för åtta år. Det föreslås att dessa ändringar införas i 8 § LFöPL.

Emedan individuell förtidspension, familjepension och arbetslöshetspension bestäms på samma sätt som invalidpension kommer de föreslagna ändringarna även att gälla dessa pensionsformer. Ålderspension bestäms på samma sätt som sådan pension som en lantbruksföretagare skulle ha erhållit om han hade blivit arbetsoförmögen under det kalenderår då han fyllde 63 år. Den föreslagna ändringen innebär således även att ålderspension för tiden

mellan 63- och 65-årsåldern skall bestämmas på grundval av den genomsnittliga inkomsten för de åtta åren närmast före det år då pensionstagaren fyller 63 år.

Den föreslagna ändringen skall dock inte gälla generationsväxlingspension, vars begynnelsepunkt pensionssökanden kan bestämma själv. Det är därför möjligt att man omedelbart före pensioneringen utan fog försöker ändra förvärvsinkomsten endast för att uppnå en hög förvärvsinkomst som grund för återstående tid. Det föreslås därför att det till 6 c § 5 mom. LFöPL fogas ett stadgande enligt vilket den föreslagna ändringen inte skall tillämpas vid bestämmande av generationsväxlingspensionens grundbelopp.

Det schematiska sättet att beräkna den förvärvsinkomst som läggs till grund för pension enligt FöPL har i princip samma inverkan på pensionsskyddet som det räknesätt som avses i LFöPL. Inom FöPL-systemet sker en justering av förvärvsinkomsten i allmänhet alltid på företagarens anhållan och på basis av de uppgifter som han lämnar. Inom FöPL-systemet justeras förvärvsinkomster i praktiken mera sällan än inom LFöPL, men ändringarna är ofta större till sitt belopp.

För att bättre överensstämme mellan pensionen och företagarens stabiliserade inkomstnivå före pensionsfallet skall nås föreslås att även stadgandena om bestämmande av förvärvsinkomst enligt FöPL skall ändras. På grund av att förvärvsinkomst som avses i FöPL bestäms enligt friare grunder skall ändringen dock genomföras på annat sätt än det som ovan föreslagits i fråga om LFöPL. Enligt förslaget skall till FöPL fogas stadganden om indelning av företagarens verksamheten i perioder i de fall då företagarens förvärvsinkomst har justerats på grund av en varaktig förändring av värdet av företagarens arbetsinsats och på ett sätt som väsentligt inverkar på pensionskyddet. I dessa fall skall pensionen enligt förslaget beräknas separat för tiden före justeringen av arbetsinkomsten och för tiden därefter, precis som om företagaren hade återupptagit verksamheten efter att den tidigare företagarens verksamheten redan upphört.

För att en delning av företagarens verksamhet skall ha någon betydelse med tanke på pensionskyddet förutsätts att arbetsinkomsten har höjts med minst en tredjedel eller sänkts med minst en fjärdedel. En periodisering av företagarens verksamhet förutsätter dessutom att

den förändring som lett till justeringen av arbetsinkomsten inte har skett tidigare än fyra år före justeringen. För att hindra spekulation föreslås att företagarens verksamhet dock skall betraktas såsom oavbruten om pensionsfallet inträffar inom fyra år efter att företagarens verksamhet avbröts. Avsikten är att de föreslagna ändringarna skall införas i 7 § FöPL.

1.3. Arbetslöshetstillägg

För att eliminera arbetslöshetens negativa inverkan på pensionskyddet har inom arbetspensionslagstiftningen till arbetspensionen fogats ett arbetslöshetstillägg, varvid pension även intjänas under sådana dagar för vilka dagpenning erhålls i form av förtjänstskydd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, i samma mån som pension intjänas i genomsnitt under tid i arbete.

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa utbetalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten till helt eller delvis arbetslösa arbetstagare. Med delvis arbetslös arbetstagare avses en person vars arbetstid per dag eller per vecka har blivit förkortad eller som tagit emot deltidsarbete under den tid då han varit arbetslös.

En arbetstagare som helt saknar arbete eller har förkortad arbetsvecka får full dagpenning för varje arbetslöshetsdag. En arbetstagare som har förkortad arbetsdag får dagpenning för de fulla arbetslöshetsdagarna som motsvarar förkortningen av arbetstiden, och den som mottagit deltidsarbete får s.k. jämkad dagpenning. När dennas belopp fastställs beaktas den lön som erhållits i deltidsarbetet.

Vid beräkning av arbetslöshetstillägg enligt gällande stadganden görs däremot ingen skillnad mellan den som är helt arbetslös och den som har förkortad arbetsdag eller som mottagit deltidsarbete. Vid beräkning av arbetslöshetstillägg får därför den som har förkortad arbetsdag eller en arbetstagare som mottagit deltidsarbete tillgodoräkna sig en dag som motsvarar en full arbetslöshetsdag även för varje dag då han varit delvis arbetslös. Pension på grundval av arbetsförhållandet intjänas dessutom under samma tid enligt normala regler.

Enligt 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa erhåller den som har förkortad arbetsdag dagpenning avvägd enligt förtjänsten för en tid som motsvarar ett hundra fulla dagpen-

ningsdagar per permitteringsperiod, och enligt lagens 19 § får den som mottagit deltidsarbete på samma sätt ett belopp som motsvarar ett hundra fulla arbetslöshetsdagpenningar. Det är därför möjligt att arbetstagaren för en dagpenningssperiod som omfattar ett hundra dagar får tillgodoräkna sig t.o.m. över 500 arbetsdagar som ökar arbetslöshetstillägget enligt APL, i stället för de ett hundra dagar som behövs för att fylla ut underskottet i pensionskyddet.

För att arbetslöshetstillägg både för dem som har förkortad arbetsdag och för dem som mottagit deltidsarbete skall beräknas på grundval av den faktiska arbetslöshetstiden föreslås att 7 b § 2 mom. APL ändras så att det arbetslöshetstillägg som fogas till pensionen räknas på grundval av de fulla dagpenningssdagar som motsvarar antalet erhållna dagpenningar.

2. Ärendets beredning

Propositionen bygger på en promemoria av den 31 mars 1987, utarbetad av en arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatt med uppgift att reda ut frågan om lön och arbetsinkomst på basis av återstående tid, samt på de utlåtanden som har inhämtats om promemorian.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Ändringen av sättet att beräkna arbetslöshetstillägget minskar den försäkringspremie som centralkassorna för arbetslöshetskassorna skall betala till pensionsskyddscentralen. Beräknad enligt dagens nivå torde minskningen vara ca 10 miljoner mark per år. På längre sikt kommer den årliga minskningen av pensionsutgifterna att vara av samma storleksordning.

De övriga föreslagna ändringarna inverkar närmast på storleken av den pension som betalas till den enskilde arbetstagaren eller företagaren. Ändringen av sättet att beräkna lön på basis av återstående tid enligt KAPL uppskattas öka utgifterna för pension enligt lagen med högst 0,1 miljoner mark under det år då lagen träder i kraft, och med ca 8 miljoner mark år 1995 samt med ca 14 miljoner mark år 2000. När ett jämviktsläge nås kommer kostnaderna att vara ca 0,8 procent av utgifterna för pension enligt KAPL. Ändringen av sättet att beräkna arbetsinkomsten på basis av återstående tid ökar utgifterna för pension enligt denna lag med ca 0,2 miljoner mark under det första året och med ca 5 miljoner mark år 1995 samt med ca 10 miljoner mark år 2000. De övriga föreslagna ändringarna torde inte ha någon nämnvärd kostnadseffekt.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

6 §. Paragrafens 3 mom. innehåller stadganden om när även tiden mellan pensionsfallet och uppnåendet av pensionsåldern skall räknas såsom till pension berättigande tid samt om vilket arbetsförhållande som skall vara utgångspunkt vid fastställandet av denna s.k. pension på basis av återstående tid. Återstående tid räknas normalt såsom till pension berättigande tid på grundval av arbetstagarens sista arbetsförhållande som fortgått minst fyra månader. Om arbetstagaren inte under loppet av 360 dagar före pensionsfallet har varit syssel-

satt i ett enda arbetsförhållande som pågått fyra månader eller under minst fyra månader varit verksam som företagare, räknas återstående tid såsom till pension berättigande tid på grundval av det arbetsförhållande som pågått först under nämnda period om 360 dagar och som pågått kortare tid än fyra månader.

För att pension på basis av återstående tid skall kunna bestämmas på grundval av ett arbetsförhållande som bättre motsvarar arbetstagarens stabiliserade förtjänstnivå ändras nämnda tidsgräns om fyra månader till sex månader. När arbetstagaren har varit sysselsatt i flera korta arbetsförhållanden ansluter sig återstående tid enligt ändringen till ett längre arbetsförhållande än vad som nu är fallet.

Enligt förslaget skall det dock fortfarande vara möjligt att räkna återstående tid såsom till pension berättigande tid även på grundval av ett arbetsförhållande som pågått endast en månad.

eller flera arbets- eller tjänsteförhållanden eller verksamheter som företagare när den parallella verksamheten har fortgått minst fyra månader och verksamheten har upphört inom loppet av 360 dagar före pensionsfallet. Till följd av den föreslagna ändringen blir även denna fyramånadersperiod sex månader lång.

För att återstående tid skall kunna räknas såsom till pension berättigande tid när pensionsfallet inträffar efter det år då arbetstagararen fyllde 63 år förutsätts att arbetsförhållandet har pågått minst fyra månader under det år han uppnådde nämnda ålder, eller att ett arbetsförhållande som pågått minst fyra månader upphört under det år då han fyllde 63 år. Även i dessa fall förlängs den tid arbetet bör ha pågått från fyra månader till sex månader. Den fyramånadersgräns som gäller vid bestämmandet av arbetsförhållande som berättigar till återstående tid i fråga om kvinnliga arbetstagarare som har skött barn som är yngre än tre år, ändras på motsvarande sätt till sex månader.

Med stöd av hänvisningsstadganden genomförs den föreslagna ändringen även inom företagarpensionssystemen och inom pensionssystemet för konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande. För att pensionslagarnas enhetlighet skall kunna fortbestå skall den föreslagna ändringen även genomföras i den offentliga sektorns pensionssystem.

I paragrafen stadgas även om uträknande av en efterkarenstid om 360 dagar. Enligt förslaget skall sådana dagar, för vilka arbetstagararen under de två senaste åren omedelbart före pensionsfallet erhållit dagpenning på grund av arbetsoförmåga i enlighet med sjukförsäkringslagen, inte beaktas när efterkarenstiden uträknas. Detsamma skall även gälla de situationer då arbetstagararen på grund av i allmänhet övergående arbetsoförmåga till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada erhållit motsvarande ersättning t.ex. i enlighet med trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfallsförsäkring, och det därvid inte har blivit kvar något att betala i form av dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen. Pensionsanstalten skall utreda antalet ersättningsdagar när pensionssökanden har uppgett dem t.ex. på pensionsansökningsblanketten.

7 §. Paragrafen innehåller stadganden om uträknande av pensionsgrundande lön. Enligt det föreslagna 3 mom. fastställs den pensionsgrundande lönen för tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern alltid separat på grundval av flera arbetsförhållanden som föregått pensionsfallet, när nämnda tid skall beaktas på grundval av ett arbetsförhållande som pågått mindre än sex månader. För att pensionen skall motsvara arbetstagararens stabiliserade förtjänstnivå granskas arbetsinkomsterna för en tillräckligt lång period före pensionsfallet. Denna granskningsperiod utgörs enligt förslaget av den i 6 § 3 mom. angivna tiden om 360 dagar samt året före nämnda tid.

När beloppet av pension på basis av återstående tid uträknas, skall såsom pensionsgrundande lön användas det vägda medeltalet per månad av tiderna för arbetsförhållanden som berörs av denna lag och som pågått under granskningsperioden och de pensionsgrundande lönerna. Medeltalet räknas utgående från pensionsfallet och därvid beaktas såsom till pension berättigande tid högst 12 fulla månader inom granskningsperioden. Om arbetstagararen under granskningsperioden har varit systeratt i två eller flera arbetsförhållanden, sammanräknas de pensionsgrundande lönerna för dessa arbetsförhållanden. Den pensionsgrundande lön som på detta sätt erhålls beaktas även när den i 8 § angivna samordningsgrunden fastställs.

7 b §. Paragrafen innehåller stadganden om fastställande av arbetslöshetstillägg. Till paragrafen fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket arbetslöshetstillägg för arbetstagarare med förkortad arbetsdag eller som mottagit deltidsarbete räknas på basis av den faktiska arbetslöshetstiden sålunda att det pensionshöjande arbetslöshetstillägget bestäms på grundval av de fulla dagpenningdagar som motsvarar de dagpenningar som arbetstagararen erhållit.

12 §. I 1 mom. 2 punkten införs en precisering som beror på den ändring som föreslås i 6 § 3 mom.

1.2. Lagen om pension för arbetstagarare i kortvariga arbetsförhållanden

7 §. I paragrafen stadgas i motsvarighet till 6 § 3 mom. APL om i vilka fall dagar då arbetstagararen varit arbetsoförmögen och vilka utgör hinder för erhållande av arbetslös-

hetsdagpenning lämnas obeaktade vid beräkning av den tid om 540 dagar som avses i 1 mom.

Till paragrafen skall fogas stadganden om beaktande av arbete som faller under APL och lön för detta vid beräkning av lön för återstående tid enligt KAPL. Enligt lagförslaget skall inkomster, som under de kalenderår som skall beaktas vid beräkning av lön på basis av återstående tid erhållits i arbete som faller under APL, fogas till de inkomster i enlighet med KAPL som erhållits under nämnda år, när rätten till återstående tid beaktas endast enligt denna lag. I stället för faktiska inkomster används därvid såsom inkomster enligt APL den pensionsgrundande lönen vägd med i nämnda lag nämnd pensionsberättigande tid.

1.3. Lagen om pension för lantbruksföretagare

6 c §. Till paragrafens 5 mom. skall fogas ett stadgande om att stadgandet i 8 § 8 mom. om uträknandet av arbetsinkomst på basis av återstående tid inte skall tillämpas på generationsväxlingspensionen.

8 §. I det nya 8 mom. som skall fogas till paragrafen stadgas om fastställandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten i det fall att den återstående tiden räknas såsom berättigande till pension enligt denna lag. Den arbetsinkomst som utgör grunden för pension på basis av återstående tid uträknas särskilt i regel som ett medeltal av arbetsinkomsterna för fyraårstiden närmast före invaliditetens början. Om lantbruksföretagaren har fyllt 52 år när invaliditeten börjar förlängs fyraårstiden gradvis med ett år för varje levnadsår, dock högst till åtta år.

1.4. Lagen om pension för företagare

7 §. Till paragrafen skall fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket företagarens verksamhet kan indelas i särskilda perioder för fastställandet av pensionen. Detta är möjligt i sådana fall då värdet av företagarens arbetsinsats, som preciserats i 1 mom., ändras varaktigt så stor omfattning att den för företagaren fastställda arbetsinkomsten i enlighet med 2 mom. måste justeras antingen genom att arbetsinkomsten höjs med minst en tredjedel eller sänks med

minst en fjärdedel. Indelningen i perioder kan ske även i det fall att arbetsinkomsten inte kan höjas med nämnda mängd med anledning av det i 1 mom. stadgade maximibeloppet av arbetsinkomsten (327 664,94 mk år 1988). Indelningen i perioder förutsätter dessutom att arbetsinkomsten justeras inom fyra år efter det att ändring skett i företagarens arbetsinkomst.

Som en följd av att företagarens verksamhet indelas i perioder beräknas pensionen i enlighet med 4 § separat för perioden justeringen av arbetsinkomsten och för den period som pågått därefter, vilket innebär att den arbetsinkomst som läggs till grund för pensionen för den återstående tiden bestäms på grundvalen av de arbetsinkomster som fastställts för den senare perioden.

Beträffande företagarens verksamhet kan indelningen i perioder slopas främst i det fall att verksamheten inte har fortgått fyra månader efter indelningen. Detta stadgande är nödvändigt med tanke på sådana situationer då företagarens verksamhet av annan orsak än ett pensionsfall upphör innan denna tid har löpt ut. Indelningen i perioder slopas även då pensionsfallet inträffar innan fyra år har förflutit efter det att verksamheten indelades i perioder.

1.5. Lagen om sjömanspensioner

12 §. I paragrafens 1 mom. stadgas i motsvarighet till 6 § 3 mom. APL om de fall i vilka de dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäkringslagen samt motsvarande ersättningsdagar enligt någon annan lag lämnas obeaktade vid beräkning av den tid av 360 dagar som avses i momentet.

16 b §. Paragrafen föreslås bli ändrad så att den motsvarar den gällande lagstiftningen. I motsvarighet till det stadgande som föreslås bli intaget i APL fogas till paragrafen ett nytt 3 mom., enligt vilket arbetslöshetstillägget beräknas på grundval av den faktiska arbetslöshetstiden för dem som har förkortad arbetsdag och för dem som mottagit deltidsarbete.

2. Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft vid ingången av 1989.

Enligt förslaget beaktas inte de dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäk-

ringslagen samt motsvarande ersättningsdagar i enlighet med någon annan lag vid beräkandet av 360-dagarstiden i sådana fall då pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande. Det föreslås att även de ändringar i APL, KAPL, LFöPL och FöPL, som gäller beräkningssättet för pension som fastställs för återstående tider,

skall träda i kraft så att de kan tillämpas vid fastställandet av pension beträffande vilken pensionsfallet har inträffat efter ikraftträdandet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare 6 § 3 mom. och 12 § 1 mom. 2 punkten,

dessas lagrum sådana de lyder, 6 § 3 mom. i lag av den 31 december 1985 (1120/85) och 12 § 1 mom. 2 punkten i lag av den 28 juli 1978 (593/78), samt

fogas till 7 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 30 december 1965, den 15 december 1978 och den 8 augusti 1986 (707/65, 980/78 och 603/86) samt genom nämnda lag av den 31 december 1985, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3—5 mom. blir 4—6 mom., och till 7 b §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 18 januari 1985 (50/85) och nämnda lag av den 8 augusti 1986, ett nytt 3 mom. som följer:

6 §

— — — — —
Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka han har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Med anledning av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka han under de två senaste åren omedelbart innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), ej heller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för invaliditet

på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag. Har arbetsförhållandet inte fortgått minst sex månader, räknas på grundval av detta såsom till pension berättigande tid den tid som återstår till pensionsåldern endast om arbetstagaren inte på grundval av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet, som begynt före förstnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett sådant i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd att vid fastställandet av hans invalidpension i enlighet med detta pensionsskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Vad som stadgas ovan i detta moment tillämpas likväl inte vid uträkning av beloppet av ålderspensionen eller av sådan invalidpension för vilken den till grund liggande arbetsoförmågan begynt efter det år då arbetstagaren fyllde 63 år, om inte arbetstagaren under det år då han uppnådde nämnda ålder, med beaktande även av ett sådant arbetsförhållande i dess helhet, vilket upphört under nämnda år, haft arbete som omfattas av denna lag under sammanlagt minst sex månader. Likaså räknas vid fastställande av en kvinnlig arbetstagares invalidpension den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, om hon mellan den tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit

och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn under tre år som avses i 4 § 5 mom. dock inte om den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Har en sådan kvinnlig arbetstagares arbetsförhållande inte fortgått minst sex månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad detta moment stadgar.

7 §

Om dock tiden mellan invaliditetens inträde och pensionsåldern räknas såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som fortgått kortare tid än sex månader, bestäms den pensionsgrundande lönen för den tid, som återstår till pensionsåldern, på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som pågått under den tid om 360 dagar som nämns i 6 § 3 mom. och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionsgrundande lön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som pågått under nämnda granskningsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom granskningsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment de pensionsgrundande löner som erhållits i dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som pågått samtidigt.

7 b §

I fråga om en arbetstagare med förkortad arbetsdag i enlighet med 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller som mottagit deltidsarbete i enlighet med lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal

fulla dagpenningar som motsvarar de erhållna dagpenningarna.

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna bestäms och de omkostnader pensionsanstalterna åsamkas av pensionerna fördelas mellan pensionsanstalterna, försåvitt dessa ej annorlunda överenskommit, på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom. samt för familjepension, till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension, uträknad med tillämpning av 6 § 3 mom., till den del den utbetalts för en tid före utgången av den månad, under vilken förmånslåtaren skulle ha uppnått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden måhända utgående del av pension, men inte förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande företagna förhöjningar, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren eller förmånslåtaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda moment, likväl så att för en pension som avses ovan och i fråga om vilken det till grund liggande pensionsfallet inträffat efter det år under vilket arbetstagaren fyllde 63 år, svarar enbart den pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets arbetstagaren innan pensionsfallet inträffade senast hört antingen under det år då han nådde nämnda ålder eller på grund av ett arbetsförhållande som därefter utan avbrott pågått minst sex månader;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

De stadganden i 6 § 3 mom. som gäller beaktandet av dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäkringslagen samt av motsvarande ersättningsdagar i enlighet med någon annan lag vid beräkning av 360-dagarstiden tillämpas då pension fastställs på grund av ett pensionsfall som har inträffat efter det lagen trätt i kraft.

Vad 7 § 3 mom. stadgar om uträkningen av den pensionsgrundande lönen tillämpas då pension fastställs på grund av ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet.

2.

L a g**om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden 7 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 31 december 1985 (1121/85), som följer:

7 §

Har en till invalidpension berättigad arbetstagare innan invaliditeten begynt varit bosatt i Finland minst fem år och har arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, under 540 dagar i arbete som avses i denna lag förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från invaliditetens början till dess han uppnått pensionsåldern. Vid beräkandet av den tid av 540 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka arbetstagaren har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. På samma sätt förfars, om en kvinnlig arbetstagare under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten har haft ett barn yngre än tre år som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan åsyftade tidsperioden om 540 dagar under nämnda tid löpt till ända, såvida inte den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan beaktande av nämnda barnavårdstid, skall räknas såsom berättigande till pension på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet. Med anledning av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka han under de två senaste åren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditet som avses i denna lag, har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått på någon annan lag baserad motsvarande ersätt-

ning som avses i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen och som betalas för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller skada. Det årliga beloppet av ovan nämnd lön förutsätts uppgå till samma enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, för vilket på grund av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt erlagts försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag förtjänat minst 800 mark eller, om han under inget kalenderår förtjänat minst detta belopp, till samma belopp som nämnda gränobelopp. Har arbetstagaren inte rätt att räkna tid som motsvarar i detta moment angiven lön såsom pensionsberättigande på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet, ökas markbeloppet med de förtjänster som erhållits för ovan angivna kalenderår och som beräknats enligt de till pension i enlighet med lagen om pension för arbetstagare berättigande tiderna och motsvarande pensionsgrundande löner. Löner som arbetstagaren förtjänat innan han fyllde 23 år beaktas dock endast om de förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten uppkommit, eller under vilket den i tredje meningen nämnda tidsperioden om 540 dagar löpt till ända, eller under de tre kalenderåren omedelbart före förstnämnda år. Vid beräkningen av ovan angivna belopp för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie beaktas inte tid för vilken arbetstagaren före början av kalenderåret omedelbart före pensionsfallet erhållit sådan dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalas i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om beräkningen av beloppet stadgas närmare genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.
De stadganden i 7 § 1 mom. som gäller beaktande av dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäkringslagen samt av mot-

svarande ersättningsdagar i enlighet med någon annan lag vid beräkandet av 540-dagarstiden tillämpas då pension som grundar sig på ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet

fastställs. Detsamma gäller beaktande av förtjänster som avses i lagen om pension för arbetstagare då det i samma moment nämnda årliga lönebeloppet räknas ut.

3.

Lag**om ändring av 6 c och 8 §§ lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare 6 c § 5 mom., sådant det lyder i lag av den 5 februari 1982 (110/82), och

fogas till 8 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 23 december 1970, den 3 december 1982 och den 8 augusti 1986 (830/70, 882/82 och 605/86), ett nytt 8 mom., varvid det nuvarande 8 mom. blir 9 mom., som följer:

6 c §

När grundbeloppet räknas ut, tillämpas inte 8 § 8 mom. Vad 7 c, 8 och 8 a §§ lagen om pension för arbetstagare stadgar tillämpas på pensionens grundbelopp, men inte på dess kompletteringsdel.

de arbetsinkomsten för nämnda tid ut genom användning av de fastställda och justerade arbetsinkomsterna, med avvikelse från 7 mom. första meningen, i fråga om de fyra åren närmast före invaliditetens början. Nämnda fyraårstid förlängs likväl med så många år som lantbruksföretagaren vid invaliditetens början är äldre än 52 år, men till högst åtta år.

8 §

Om även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, räknas den pensionsgrundan-

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.
Denna lag tillämpas på pension som grundar sig på ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet.

4.

Lag**om ändring av 7 § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 7 § lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare, sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lag av den 8 augusti 1986 (606/86), ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

7 §

Om företagarens arbetsinkomst i enlighet med 2 mom. skall höjas med minst en tredjedel eller sänkas med minst en fjärdedel och de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten inte kan anses ha förändrats väsent-

ligt redan tidigare än fyra år före justeringen, anses företagarens verksamhet härvid, trots att den fortgått utan avbrott, efter justeringen fortsätta som en ny period enligt 4 §. Företagarens verksamhet anses dock inte ha avbrutits, om den inte efter justeringen har fortgått fyra

månader eller om det inte då pensionsfallet inträffar har förflutit fyra månader från periodens början.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

Denna lag tillämpas på en företagares verksamhet, om den ändring i arbetsinkomsten som avses i lagen sker efter ikraftträdandet.

5.

L a g

om ändring av 12 och 16 b §§ lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner 12 § 1 mom. och 16 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, 12 § 1 mom. i lag av den 31 december 1985 (1122/85) och 16 b § i lag av den 18 april 1980 (280/80), som följer:

12 §

Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, räknas som premiemånader vid fastställandet av invaliditetspension enligt 15 § också tiden mellan invaliditetens början och den i 14 § 1 mom. stadgade pensionsåldern. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka han har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Med anledning av arbetstagarens anmälan beaktas, när nämnda tid beräknas, inte heller dagar för vilka arbetstagaren under de två senaste åren omedelbart innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), ej heller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag. Har arbetsförhållandet inte fortgått minst sex månader, räknas på grundval härav såsom premiemånader den tid som återstår till pensionsålderns uppnående endast om arbetstagaren inte

på grundval av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet som begynt före detta arbetsförhållande har rätt till sådant lagstadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd att vid fastställandet av hans invaliditetspension i enlighet med detta pensionsskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Likaså räknas vid fastställande av en kvinnlig arbetstagares invaliditetspension såsom premiemånader den tid som återstår till pensionsåldern, om hon mellan den tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn under tre år som avses i 15 a §, dock inte om den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet. Har en sådan kvinnlig arbetstagares arbetsförhållande inte fortgått minst sex månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad detta moment stadgar.

16 b §

Har en arbetstagare erhållit enligt förtjänsten avvägd dagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa, höjs pensionen med ett arbetslöshetstillägg. Har arbetstagaren under hela kalenderåret stått i samma arbets-

förhållande som lyder under denna lag, berättigar för detta år utbetald enligt förtjänsten avvägd dagpenning dock inte till arbetslöshetstillägg, om arbetstagarens arbetsförhållande som faller inom tillämpningsområdet för denna lag inte upphört inom tre år efter utgången av förstnämnda kalenderår eller om arbetstagaren under samma kalenderår inte uppburit lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) till minst det gränsbelopp som 5 § 1 mom. i nämnda lag avser. Enligt förtjänsten avvägd dagpenning som utgivits för tiden före början av det kalenderår under vilket arbetstagaren fyllt 23 år samt för det år under vilket pensionsfallet inträffat och för det föregående kalenderåret berättigar dock inte till arbetslöshetstillägg.

Arbetslöshetstillägget uträknas genom multiplikation av pensionens belopp med antalet arbetslöshetsmånader och division av produkten med det tal som erhålls genom subtraktion av antalet arbetslöshetsmånader från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från

det arbetstagaren fyllt 23 år, dock tidigast från den 1 juli 1962, tills han fyllt 65 år. Arbetslöshetsmånaderna bestäms såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet dagar för vilka arbetstagaren erhållit enligt förtjänsten avvägd dagpenning som enligt 1 mom. berättigar till arbetslöshetstillägg, och så att månaden anses ha 22 dagar.

Såsom antal arbetslöshetsdagar för en arbetstagare som har i 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd förkortad arbetsdag och som mottagit deltidsarbete som avses i lagens 19 § används det antal fulla dagpenningar som motsvarar erhållna dagpenningar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

De stadganden i 12 § som gäller beaktande av dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäkringslagen samt av motsvarande ersättningsdagar i enlighet med någon annan lag vid beräkandet av 360-dagarstiden tillämpas då pension som grundar sig på ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet fastställs.

Helsingfors den 11 november 1988

Republikens President

Social- och hälsovårdsminister

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare 6 § 3 mom. och 12 § 1 mom. 2 punkten,

dessas lagrum sådana de lyder, 6 § 3 mom. i lag av den 31 december 1985 (1120/85) och 12 § 1 mom. 2 punkten i lag av den 28 juli 1978 (593/78), samt

fogas till 7 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 30 december 1965, den 15 december 1978 och den 8 augusti 1986 (707/65, 980/78 och 603/86) samt genom nämnda lag av den 31 december 1985, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3—5 mom. blir 4—6 mom., och till 7 b §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 18 januari 1985 (50/85) och nämnda lag av den 8 augusti 1986, ett nytt 3 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 §

Har arbetstagare innan hans invaliditet begynt varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter *det* att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och *uppnåendet* av pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet i enlighet med lagen om studieledighet (273/79) samt de dagar för vilka arbetstagaren har fått dagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Har arbetsförhållandet inte fortgått minst fyra månader, räknas på grund av detta såsom till pension berättigande tid den tid som återstår till *uppnåendet* av pensionsåldern endast för så vitt arbetstagaren inte på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, som begynt före förstnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd *sålunda* att vid faststäl-

Har *en* arbetstagare innan hans invaliditet *begynner* varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet *enligt* lagen om studieledighet (273/79) *eller* för vilka *han* har fått dagpenning *enligt* lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. *Med anledning av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka han under de två senaste åren omedelbart innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), ej heller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag.* Har arbetsförhållandet

Gällande lydelse

landet av hans invalidpension i enlighet med detta pensionskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst *redan* beaktas. Vad som stadgas ovan i detta moment tillämpas likväl inte vid uträkning av beloppet av ålderspensionen eller av sådan invalidpension, för vilken den till grund liggande arbetsförmågan begynt efter det år då arbetstagaren uppnådde 63 års ålder, såvida arbetstagaren inte under det år han uppnådde nämnda ålder, med beaktande även av sådant arbetsförhållande i dess helhet, vilket upphört under nämnda år, haft arbete som omfattas av denna lag under sammanlagt minst fyra månader. Likaså räknas vid fastställande av kvinnlig arbetstages invalidpension den tid som återstår till *uppnåendet* av pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, såvida hon mellan den tidpunkt då nämnda 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft i 4 § 5 mom. åsyftat barn som är yngre än tre år, dock ej såvida den tid som återstår till *uppnåendet* av pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet. Har sådan kvinnlig arbetstages arbetsförhållande inte fortgått minst fyra månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad som stadgas i detta moment.

Föreslagen lydelse

inte fortgått minst sex månader, räknas *på grundval* av detta såsom till pension berättigande tid den tid som återstår till pensionsåldern endast *om* arbetstagaren inte *på grundval* av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet, som begynt före förstnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett *sådant* i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionskydd att vid fastställandet av hans invalidpension i enlighet med detta pensionskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Vad som stadgas ovan i detta moment tillämpas likväl inte vid uträkning av beloppet av ålderspensionen eller av sådan invalidpension för vilken den till grund liggande arbetsförmågan begynt efter det år då arbetstagaren *fyllde 63 år, om inte* arbetstagaren under det år då han uppnådde nämnda ålder, med beaktande även av *ett* sådant arbetsförhållande i dess helhet, vilket upphört under nämnda år, haft arbete som omfattas av denna lag under sammanlagt minst *sex* månader. Likaså räknas vid fastställande av *en* kvinnlig arbetstages invalidpension den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, *om* hon mellan den tidpunkt då nämnda *tid* av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn *under* tre år *som avses i 4 § 5 mom.* dock *inte om* den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av *något* annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet. Har *en* sådan kvinnlig arbetstages arbetsförhållande inte fortgått minst *sex* månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad *detta* moment stadgar.

7 §

Om dock tiden mellan invaliditetens inträde och pensionsåldern räknas såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som fortgått kortare tid än sex månader, bestäms den pensionsgrundande lönen för den tid, som återstår till pensionsåldern, på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som pågått under den tid om 360 dagar

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

— — — — —
 — — — — —
 som nämns i 6 § 3 mom. och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionsgrundande lön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som pågått under nämnda granskningsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom granskningsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment de pensionsgrundande löner som erhållits i dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som pågått samtidigt.

7 b §

— — — — —
 — — — — —
 I fråga om en arbetstagare med förkortad arbetsdag i enlighet med 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller som mottagit deltidsarbete i enlighet med lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de erhållna dagpenningarna.

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna bestämmes och de omkostnader pensionsanstalterna åsamkas av pensionerna fördelas mellan pensionsanstalterna, för såvitt dessa ej annorlunda överenskommit, på följande sätt:

— — — — —
 — — — — —
 2) för invalidpension, som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom., samt för familjepension, till grund för vilken ligger förmånslätarens invalidpension, uträknad med tillämpning av 6 § 3 mom., till den del den utbetalts för tid före utgången av den månad, under vilken förmånslätaren skulle ha uppnått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet jämlikt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden måhända utgående del av pension, men icke förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande företagna förhöjningar, svarar enbart den pensionsanstalt, till vars verksamhets-

— — — — —
 — — — — —
 2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom. samt för familjepension, till grund för vilken ligger förmånslätarens invalidpension, uträknad med tillämpning av 6 § 3 mom., till den del den utbetalts för en tid före utgången av den månad, under vilken förmånslätaren skulle ha uppnått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden måhända utgående del av pension, men inte förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande företagna förhöjningar, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhets-

Gällande lydelse

krets arbetstagaren eller förmånslåtaren hörde på grund av i sagda moment avsett arbetsförhållande, likväl så, att för ovan avsedd pension, i fråga om vilken det till grund liggande pensionsfallet inträffat efter det år under vilket arbetstagaren uppnådde 63 års ålder, svarar enbart den pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets arbetstagaren innan pensionsfallet inträffade senast hört antingen under det år sagda ålder uppnåddes eller på grund av ett därefter i minst fyra månaders tid utan avbrott pågående arbetsförhållande;

Föreslagen lydelse

krets arbetstagaren eller förmånslåtaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda moment, likväl så att för en pension som avses ovan och i fråga om vilken det till grund liggande pensionsfallet inträffat efter det år under vilket arbetstagaren fyllde 63 år, svarar enbart den pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets arbetstagaren innan pensionsfallet inträffade senast hört antingen under det år då han nådde nämnda ålder eller på grund av ett arbetsförhållande som därefter utan avbrott pågått minst sex månader;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

De stadganden i 6 § 3 mom. som gäller beaktandet av dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäkringslagen samt av motsvarande ersättningsdagar i enlighet med någon annan lag vid beräkandet av 360-dagarstiden tillämpas då pension fastställs på grund av ett pensionsfall som har inträffat efter det lagen trätt i kraft.

Vad 7 § 3 mom. stadgar om uträkandet av den pensionsgrundande lönen tillämpas då pension fastställs på grund av ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden 7 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 31 december 1985 (1121/85), som följer:

Gällande lydelse

Har till invalidpension berättigad arbetstagare innan invaliditeten begynt varit bosatt i Finland minst fem år och har arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, under 540 dagar i arbete som avses i denna lag, förtjänat

Föreslagen lydelse

7 §

Har en till invalidpension berättigad arbetstagare innan invaliditeten begynt varit bosatt i Finland minst fem år och har arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, under 540 dagar i arbete som avses i denna lag förtjänat

Gällande lydelse

minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från invaliditetens början till dess han uppnått pensionsåldern. Vid beräklandet av den tid av 540 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet i enlighet med lagen om studieledighet (273/79) samt de dagar för vilka arbetstagaren har fått dagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. På samma sätt förfars, om kvinnlig arbetstagare under *den tid* av högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten har haft i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare åsyftat barn *som är* yngre än tre år och den ovan åsyftade tidsperioden om 540 dagar under nämnda tid löpt till ända, om inte den tid som återstår till *uppnåendet* av pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan beaktande av nämnda barnavårdstid, skall räknas såsom berättigande till pension på grund av annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Det årliga beloppet av ovan nämnd lön förutsätts uppgå till samma i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, för vilket på grund av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt erlagts försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag förtjänat minst 800 mark eller, om han under inget kalenderår förtjänat minst detta belopp, till samma belopp som nämnda gränobelopp. Löner som förtjänats före 23 års ålder beaktas dock endast om de förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten uppkommit, eller under vilket den i tredje meningen avsedda tidsperioden om 540 dagar löpt till ända, eller under tre kalenderår omedelbart före förstnämnda år. Vid beräkningen av ovan avsedda belopp för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie beaktas inte tid för vilken arbetstagaren före början av kalenderåret omedelbart före pensionsfallet erhållit sådan dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalas i

Föreslagen lydelse

minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från invaliditetens början till dess han uppnått pensionsåldern. Vid beräklandet av den tid av 540 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet *enligt* lagen om studieledighet (273/79) *eller* för vilka arbetstagaren har fått dagpenning *enligt* lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. På samma sätt förfars, om *en* kvinnlig arbetstagare under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten har haft *ett* barn yngre än tre år som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan åsyftade tidsperioden om 540 dagar under nämnda tid löpt till ända, *såvida* inte den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan beaktande av nämnda barnavårdstid, skall räknas såsom berättigande till pension på *grundval* av *något* annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. *Med anledning* av *arbetstagarens anmälan* beaktas *inte heller* dagar för vilka han under de två senaste åren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditet som avses i denna lag, har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), *eller* dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått på någon annan lag baserad motsvarande ersättning som avses i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen och som betalas för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller skada. Det årliga beloppet av ovan nämnd lön förutsätts uppgå till samma *enligt* 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, för vilket på grund av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt erlagts försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag förtjänat minst 800 mark eller, om han under inget kalenderår förtjänat minst detta belopp, till samma belopp som nämnda gränobelopp. *Har arbetstagaren inte rätt att räkna tid som motsvarar i detta moment* angiven lön såsom pensionsberättigande

Gällande lydelse

enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Angående beräkningen av beloppet stadgas närmare genom förordning.

Föreslagen lydelse

på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, ökas markbeloppet med de förtjänster som erhållits för ovan angivna kalenderår och som beräknats enligt de till pension i enlighet med lagen om pension för arbetstagare berättigande tiderna och motsvarande pensionsgrundande löner. Löner som arbetstagaren förtjänat innan han fyllde 23 år beaktas dock endast om de förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten uppkommit, eller under vilket den i tredje meningen nämnda tidsperioden om 540 dagar löpt till ända, eller under de tre kalenderåren omedelbart före förstnämnda år. Vid beräkningen av ovan angivna belopp för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie beaktas inte tid för vilken arbetstagaren före början av kalenderåret omedelbart före pensionsfallet erhållit sådan dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalas i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om beräkningen av beloppet stadgas närmare genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989. De stadganden i 7 § 1 mom. som gäller beaktande av dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäkringslagen samt av motsvarande ersättningsdagar i enlighet med någon annan lag vid beräkandet av 540-dagarstiden tillämpas då pension som grundar sig på ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet fastställs. Detsamma gäller beaktande av förtjänster som avses i lagen om pension för arbetstagare då det i samma moment nämnda årliga lönebeloppet räknas ut.

3.

Lag**om ändring av 6 c och 8 §§ lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare 6 c § 5 mom., sådant det lyder i lag av den 5 februari 1982 (110/82), och

fogas till 8 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 23 december 1970, den 3 december 1982 och den 8 augusti 1986 (830/70, 882/82 och 605/86), ett nytt 8 mom., varvid det nuvarande 8 mom. blir 9 mom., som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 c §

Vad som stadgats i 7 c, 8 och 8 a §§ lagen om pension för arbetstagare tillämpas på pensionens grundbelopp, men inte på dess kompletteringsdel.

När grundbeloppet räknas ut, tillämpas inte 8 § 8 mom. Vad 7 c, 8 och 8 a §§ lagen om pension för arbetstagare stadgar tillämpas på pensionens grundbelopp, men inte på dess kompletteringsdel.

8 §

Om även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, räknas den pensionsgrundande arbetsinkomsten för nämnda tid ut genom användning av de fastställda och justerade arbetsinkomsterna, med avvikelse från 7 mom. första meningen, i fråga om de fyra åren närmast före invaliditetens början. Nämnda fyraårstid förlängs likväl med så många år som lantbruksföretagaren vid invaliditetens början är äldre än 52 år, men till högst åtta år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

Denna lag tillämpas på pension som grundar sig på ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet.

L a g
om ändring av 7 § lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 7 § lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare, sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lag av den 8 augusti 1986 (606/86), ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Om företagarens arbetsinkomst i enlighet med 2 mom. skall höjas med minst en tredjedel eller sänkas med minst en fjärdedel och de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten inte kan anses ha förändrats väsentligt redan tidigare än fyra år före justeringen, anses företagarens verksamhet häryd, trots att den fortgått utan avbrott, efter justeringen fortsätta som en ny period enligt 4 §. Företagarens verksamhet anses dock inte ha avbrutits, om den inte efter justeringen har fortgått fyra månader eller om det inte då pensionsfallet inträffar har förflutit fyra månader från periodens början.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.
Denna lag tillämpas på en företagares verksamhet, om den ändring i arbetsinkomsten som avses i lagen sker efter ikraftträdandet.

L a g
om ändring av 12 och 16 b §§ lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner 12 § 1 mom. och 16 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, 12 § 1 mom. i lag av den 31 december 1985 (1122/85) och 16 b § i lag av den 18 april 1980 (280/80), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Har arbetstagare innan invaliditeten börjar varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten inträtt innan 360 dagar har förflutit från det att arbetsförhållandet upphörde,

12 §

Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upp-

Gällande lydelse

räknas som premiemånader vid fastställandet av invaliditetspension i enlighet med 15 § också tiden mellan invaliditetens början och *uppnåendet* av den i 14 § 1 mom. stadgade pensionsåldern. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet i enlighet med lagen om studieledighet (273/79) samt de dagar för vilka arbetstagaren har fått dagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Har arbetsförhållandet inte fortgått minst fyra månader, räknas på grund härav såsom premiemånader den tid som återstår till pensionsålderns uppnående endast för så vitt arbetstagaren inte på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagsverksamhet som begynt före detta arbetsförhållande har rätt till lagstadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionskydd *sålunda* att vid fastställandet av hans invaliditetspension i enlighet med detta pensionsskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst *redan* beaktas. Likaså räknas vid fastställande av kvinnlig arbetstgares invaliditetspension såsom premiemånader den tid som återstår till *uppnåendet* av pensionsåldern, såvida hon mellan den tidpunkt då nämnda 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft i 15 a § åsyftat barn som är yngre än tre år, dock ej om den tid som återstår till pensionsålderns uppgående eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Har sådan kvinnlig arbetstgares arbetsförhållande inte fortgått minst fyra månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad som stadgas i detta moment.

Förestlagen lydelse

nörde, räknas som premiemånader vid fastställandet av invaliditetspension *enligt* 15 § också tiden mellan invaliditetens början och den i 14 § 1 mom. stadgade pensionsåldern. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet *enligt* lagen om studieledighet (273/79) *eller* för vilka *han* har fått dagpenning *enligt* lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. *Med anledning av arbetstgares anmälan beaktas, när nämnda tid beräknas, inte heller dagar för vilka arbetstagaren under de två senaste åren omedelbart innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), ej heller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag.* Har arbetsförhållandet inte fortgått minst sex månader, räknas på *grundval* härav såsom premiemånader den tid som återstår till pensionsålderns uppnående endast *om* arbetstagaren inte på *grundval* av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet som begynt före detta arbetsförhållande har rätt till *sådant* lagstadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd att vid fastställandet av hans invaliditetspension i enlighet med detta pensionsskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Likaså räknas vid fastställande av *en* kvinnlig arbetstgares invaliditetspension såsom premiemånader den tid som återstår till pensionsåldern *om* hon mellan den tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år har haft *ett* barn *under* tre år *som avses i 15 a §*, dock *inte* om den tid som återstår till *pensionsåldern* eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på *grundval* av *något* annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Har *en* sådan kvinnlig arbetstgares arbetsförhållande inte fortgått minst *sex* månader, gäller om

Gällande lydelse

16 b §

Har försäkrad erhållit dagunderstöd i enlighet med lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor, höjes pensionen med arbetslöshetstillägg. Har den försäkrade under hela kalenderåret stått i samma arbetsförhållande, som lyder under denna lag, berättigar för detta år utbetalt dagunderstöd likväl icke till arbetslöshetstillägg, om den försäkrades arbetsförhållande, som faller inom tillämpningsområdet för denna lag, icke upphört inom tre år efter utgången av förstnämnda kalenderår eller om den försäkrade under samma kalenderår icke uppburit lön, som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), till minst i 5 § 1 mom. i sagda lag avsett gränsbelopp. Dagunderstöd, som utgivits för tiden före början av det kalenderår, under vilket den försäkrade fyllt 23 år, samt för det år, under vilket pensionsfallet inträffat, och för det föregående kalenderåret, berättigar likväl icke till arbetslöshetstillägg.

Arbetslöshetstillägget uträknas genom multiplikation av pensionens belopp med antalet arbetslöshetsmånader och division av produktion med det tal som erhålles genom subtraktion av antalet arbetslöshetsmånader från antalet sådana fulla månader, som ingår i tiden från det den försäkrade fyllt 23 år, likväl tidigast från den 1 juli 1962, tills han uppnått 65 års ålder. Arbetslöshetsmånaderna bestämmas såsom fulla månader på basen av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka den försäkrade erhållit understöd, som i enlighet med 1 mom. berättigar till arbetslöshetstillägg, och så, att månaden anses ha 22 dagar.

Föreslagen lydelse

fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar *vad detta moment stadgar.*

16 b §

Har en arbetstagare erhållit *enligt förtjänsten avvägd dagpenning* i enlighet med lagen om *utkomstskydd för arbetslösa*, höjs pensionen med *ett* arbetslöshetstillägg. Har *arbetstagaren* under hela kalenderåret stått i samma arbetsförhållande som lyder under denna lag, berättigar för detta år utbetald *enligt förtjänsten avvägd dagpenning dock inte* till arbetslöshetstillägg, om *arbetstagarens* arbetsförhållande som faller inom tillämpningsområdet för denna lag *inte* upphört inom tre år efter utgången av förstnämnda kalenderår eller om *arbetstagaren* under samma kalenderår *inte* uppburit lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) till minst *det gränsbelopp som 5 § 1 mom. i nämnda lag avser. Enligt förtjänsten avvägd dagpenning* som utgivits för tiden före början av det kalenderår under vilket *arbetstagaren* fyllt 23 år samt för det år under vilket pensionsfallet inträffat och för det föregående kalenderåret berättigar *dock inte* till arbetslöshetstillägg.

Arbetslöshetstillägget uträknas genom multiplikation av pensionens belopp med antalet arbetslöshetsmånader och division av produktion med det tal som *erhålls* genom subtraktion av antalet arbetslöshetsmånader från antalet sådana fulla månader som *ingår* i tiden från det *arbetstagaren* fyllt 23 år, *dock* tidigast från den 1 juli 1962, tills han *fyllt 65 år*. Arbetslöshetsmånaderna *bestäms* såsom fulla månader på *basis* av det sammanlagda antalet dagar för vilka *arbetstagaren* erhållit *enligt förtjänsten avvägd dagpenning* som *enligt 1 mom. berättigar* till arbetslöshetstillägg, och så att månaden anses ha 22 dagar.

Såsom antal arbetslöshetsdagar för en arbetstagare som har i 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd förkortad arbetsdag och som mottagit deltidarbete som avses i lagens 19 § används det antal fulla dagpenningar som motsvarar erhållna dagpenningar.

*Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.
De stadganden i 12 § som gäller beaktande*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

av dagar för vilka dagpenning betalas enligt sjukförsäkringslagen samt av motsvarande ersättningsdagar i enlighet med någon annan lag vid beräkandet av 360-dagarstiden tillämpas då pension som grundar sig på ett pensionsfall som inträffat efter ikraftträdandet fastställs.